

Cyfarfod Cyswilt gyda Chynghorau Tref a Chymuned

Dydd Iau, 23 Ionawr 2014 am 7.00 pm

Presennol

Arfon Owen
Margaret Thomas
Arnold Milburn
Marilyn Hughes
Gwyn Jones
Gareth Cemlyn Jones
Chris Gordon Topps
Jack Jones
Arfon Jones
John Jukes
Anna Jones
Cliff Everett
Dafydd Roberts
Geraint Parry
Eifion H. Jones
Elfed Jones
Ian Owen
Ted Thomas
Owen Davies
B Kotkowicz
Stan Zalot
Dafydd Griffiths
JE Lewis
Julia Dobson
Enid Mummary

Yn cynrychioli Cyngorau Tref a Chymuned

Cylch y Garn
Llangefni
Llangefni
Amlwch
Amlwch
Llanfairpwll
Aberffraw
Llannerch-y-medd
Llannerch-y-medd
Llannerch-y-medd
Tref Alaw
Tref Caerdybi
Dwyran
Llangoed a Llanddona
Pentraeth
Llanbadrig
Llanfihangel Esceifiog
Llanfihangel Esceifiog
Llanddyfnan
Biwmares
Biwmares
Llaneilian
Llangristiolus a Cherrigceinwen
Llanbadrig
Bro Rhosyr

Hefyd yn bresennol:

Cyng Ieuan Williams
Cyng H.E. Jones
Cyng Alwyn Rowlands
Richard Parry Jones
Gwen Carrington
Clare Williams
Huw Jones

Arweinydd, Cyngor Sir Ynys Môn
Aelod Portffolio – Cyllid
Aelod Portffolio – Llywodraethu Corfforaethol
Prif Weithredwr
Cyfarwyddwr Cymuned
Pennaeth Swyddogaeth – Adnoddau
Pennaeth Gwasanaethau Democraidd Dros
Dro

Ymddiheuriadau:

Cyngor Cymuned Trewalchmai
Cyngor Tref Porthaethwy
Cyng Meirion Jones

1. Cofnodion

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 4 Gorffennaf 2013 fel rhai cywir.

2. Cwrdd â'r Heriau - Ymgynghoriad ar Gyllideb 2014/15

Cafwyd crynodeb gan y Cynghorydd H.E. Jones, Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid, o gyd-destun strategaeth ariannol tymor canol y Cyngor a'r materion allweddol. Tynnodd sylw yn benodol at yr arbedion o £7.5m yr oedd eu hangen yn ystod 2014/15. Cyfeiriodd hefyd at y canllawiau a gafwyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â chyllideb y Cyngor a gofynnodd am sylwadau gan y Cynghorau Tref a Chymuned ar y cynnydd arfaethedig o 5% yn y Dreth Gyngor. I gloi, dygodd sylw at y ffaith fod cynigion y Cyngor yn canolbwyntio ar ddiogelu gwasanaethau rheng-flaen.

Gofynnwyd wedyn am sylwadau ar y manylion yn y ddogfen ymgynghori. Nodir isod grynoded o'r prif bwyntiau a godwyd gan gynrychiolwyr y Cynghorau Tref a Chymuned:-

Gwasanaethau Lleol a Chydweithio

- Mae gan Gynghorau Tref a Chymuned bwerau i godi referniw er mwyn darparu gwasanaethau lleol. Dylid annog Cynghorau Tref a Chymuned i gydweithio i reoli gwasanaethau lleol e.e. toiledau cyhoeddus. Dylid gwneud mwy i gynnwys cymunedau lleol i godi referniw. Dylai Cynghorau Tref a Chymuned ar Ynys Cybi a'r tu draw weithio gyda'i gilydd i ymchwilio i opsiynau (Cyngor Tref Caergybi).

Grantiau a Gwasanaethau Cymunedol

- Dylai Cynghorau Tref a Chymuned fedru cael at grantiau cyfalaf. Fodd bynnag, mae rheolau mewn perthynas ag e.e., Cyfenter, yn gwahardd hyn. Dylai'r rhaglen Leader Newydd ganiatau i Gynghorau Tref a Chymuned gael mynediad i grantiau. Mae Cyngor Tref Caergybi wedi adnewyddu Sinema'r Empire yn ddiweddar er defnydd cymunedol a dylid gwneud mwy i rannu arferion da (Cyngor Tref Caergybi).
- Defnyddio cyllideb yr Ymddiriedolaeth Elusennol a thaliadau unwaith ac am byth i Gynghorau Tref a Chymuned i ddarparu gwasanaethau e.e. trwy grantiau cyfalaf. Dylai'r Ymddiriedolaeth Elusennol ystyried y mater hwn yn y flwyddyn ariannol nesaf (Cyngor Tref Caergybi).

Gweithredu: Cyngor Tref Caergybi a Chyngor Tref Biwmares i roi trosolwg ar reoli gwasanaethau cymunedol yn y cyfarfod nesaf.

Asedau

- Yr angen i ddefnyddio asedau'r Cyngor er mwyn gwneud arbedion (Cyngor Tref Caergybi). Nododd Arweinydd y Cyngor fod swyddog yn y Gwasanaeth Datblygu Economaidd wedi ei benodi i ddatblygu partneriaethau lleol ac i gyd-gysylltu gyda Chynghorau Tref a Chymuned ar faterion o'r fath.

Buddion Cymunedol

- Soniwyd am fuddion cymunedol yng nghyd destun datblygiadau mawr a sgôp i ailfuddsoddi mewn gwasanaethau cymunedol (Cyngor Tref Caergybi). Dywedodd yr Arweinydd y byddai adroddiad ar fuddion cymunedol yn cael sylw gyda hyn yn y Pwyllgor Gwaith.

Cynnydd yn y Dreth Gyngor

- Mewn perthynas â chynnydd arfaethedig o 5% yn y dreth Gyngor, gofynnwyd am eglurhad ynghylch beth fyddai cynnydd o 1% yn ei olygu mewn termau ariannol (Cyngor Cymuned Llangoed).
- Ystyriwyd fod y cynnydd o 5% yn weddol resymol ac y byddai yn cyfateb i gynnydd o 86c yr wythnos ar gyfer eiddo Band D (Cyngor Tref Llangefni).
- Soniwyd am effaith cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor i drigolion lleol a sgôp i godi referiw e.e. codi tâl am ddefnyddio toiledau cyhoeddus (Cyngor Tref Biwmares).

Addysg

- Cyllidebau ysgol a defnyddio arbedion yn sgil cau Ysgol Llanddona. Cyfeiriwyd at y rhaglen amlinellol strategol a'r strategaeth foderneiddio a ystyriwyd yn ddiweddar gan y Pwyllgor Gwaith. Dygodd yr Arweinydd sylw at gynigion strategol yn yr ardaloedd isod:

- Caergybi, Biwmares, y Llannau a'r De-Orllewin.
- Defnyddio adeiladau ysgol gwag a bwriadau'r Cyngor ar eu cyfer e.e. eu defnyddio ar gyfer tai cymdeithasol (Cyngor Cymuned Aberffraw).
- Lefelau staffio mewn ysgolion a'r gymhareb athrawon : cynorthwywyr dosbarth (Cyngor Cymuned Aberffraw).

Twristiaeth

- Atyniadau'r Cyngor - gostyngiad mewn oriau agor. Pryder ynghylch goblygiadau'r cynigion ar dwristiaeth a chyfraniad twristiaeth i'r economi leol (Cyngor Tref Biwmares).
- Cyfeiriwyd at bwysigrwydd twristiaeth i'r ynys a chyfleusterau lleol e.e. toiledau cyhoeddus.

Toiledau Cyhoeddus a Thai

- Toiledau cyhoeddus ym Mhorth Swtan a rheoli'r cyfleuster yn ystod y Gaeaf. Mae'r Cyngor Cymuned yn disgwyl am ymateb gan y Cyngor (Cyngor Cymuned Cylch y Garn).
- Pe bai'r ddarpariaeth hon yn cael ei throsglwyddo i Gynghorau Cymuned dylai'r Cyngor wneud cyfraniad ariannol (Cyngor Cymuned Llangristiolus a Cherrigceinwen).
- Grantiau i Fusnesau ynghylch toiledau cyhoeddus. Gofynnwyd am eglurhad ar statws y grant a bod angen cyfathrebu'r wybodaeth honno i Gynghorau Tref a Chymuned. Yn ogystal, dywedwyd y dylai arwyddion ar adeiladau sydd yn rhan o'r cynllun fod yn fwy amlwg (Cyngor Tref Amlwch).

Gweithredu: Darparu gwybodaeth i Gynghorau Tref a Chymuned

- Datblygiad tai yn Niwbwrch a chau toiledau cyhoeddus. Dylid darparu cyfleusterau ar gyfer toiledau cyhoeddus oherwydd agosrwydd i Ynys Llanddwyn. Hefyd angen rhoi sylw i faterion mynediad os bydd datblygiad Tai yn mynd yn ei flaen (Cyngor Cymuned Niwbwrch).

Gwasanaeth Arforol

- Gwasanaeth arforol – nifer y wardeiniaid traeth y mae eu hangen (Cyngor Cymuned Aberffraw).
- Mewn perthynas â wardeiniaid traeth, dylai'r Cyngor ystyried rôl cyrff gwirfoddol e.e. Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol y Badau Achub (Cyngor Tref Beaumaris).

Gofal Cymdeithasol

- Gofal Cymdeithasol – Cyfeiriwyd at yr ymgynghoriad cyfredol ar Ofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn a phwysigrwydd cynnal trafodaethau gyda Chymunedau lleol o'r cychwyn cyntaf (Cyngor Tref Biwmares).

Lefel y manylder yn y ddogfen ymgynghori

- Dim digon o fanylion i gyflwyno sylwadau llawn a dim digon o wybodaeth gefndirol yn y ddogfen e.e. beth mae gostyngiad o £104k mewn perthynas â darpariaeth toiledau cyhoeddus yn ei olygu mewn gwirionedd (Cyngor Cymuned Llanelian).
- Soniwyd nad oedd amserlen yr ymgynghoriad yn caniatáu digon o amser ar gyfer ymateb.

3. Unrhyw Fusnes Arall

Tynnodd Cyngor Cymuned Llanfairpwll sylw at gyfarfod cyhoeddus ar 24 Ionawr 2014 yn y pentref ynghylch llinellau trawsyrru.